

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5.20, za pol leta K 2.60, za četrt leta K 1.30. Posamezna številka 10 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja. Pošiljatve na uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6, prvo nadstr.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostolpnimi petimi vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri trikratni po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavih po 12 vin. za vsakokr. — Za razne izjave itd. stane peti vrstica 24 vin. — Reklam. so poštn. ine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

V novem letu.

Grom topov še vedno pretresa našo staro Evropo, „kulture dežele“ sveta. To dejstvo moramo beležiti že tretjič ob novem letu. In vendar še nimamo nobene gotovosti, kdaj pravzaprav bo konec klanja, kdaj pride zopet normalno življenje, kdaj bomo imeli vsaj vse svoboščine, ki smo jih imeli pred vojno! Danes je to še zaprta knjiga.

Delavstvu in delavskim organizacijam te razmere niso ugodne. Odpravljena je pravzaprav le politiška svoboda; politiške organizacije ne morejo razvijati nikakršnega delovanja. A mi nimamo samo politiške organizacije, marveč tudi svoje strokovne in gospodarske organizacije, ki še sedaj lahko z uspehom in neovirano delajo in se razvijajo. Izišle so celo naredbe, ki ščitijo te organizacije, ščitijo delavske pogodbe ter oblasti eventualno ob delavskih pritožbah in mezdnih sporih posredujejo.

Ob sebi je pa umevno, da se morajo s takimi vprašanji baviti le organizacije, posamezniki niti ob mirnem času ne šteje nič, temmanj pa sedaj, ker posameznik trpi pod vplivom strožjih uredb, ki jih je uveljavila državna oblast. Zaraditega prav obžalujemo, da se zlasti strokovne organizacije v vojni industriji v 30 mesecih niso primeroma bolj razvile. Tudi za delavce v vojni industriji je organizacija potrebna in zaradi organizacije jih nihče ne sme preganjati, ker te pravice nima.

Ce pomislimo, da je izšlo med vojno že nekaj reformnih zakonov, da se sklene te dni avstroogrška nagodba, nekaj trgovinskih pogodb tudi še najbrže, da se množi in združuje domači kapital in pridobiva velik vpliv na gospodarskopoliški razvoj države, da parlamenta ni in ustavne korporacije ne sodelujejo pri vseh teh važnih dogodkih, nam vse to dokazuje nujno potrebo, da se delavstvo pripravi na novo urejene razmere po vojni. Kako pa naj delavstvo kaj stori za izboljšanje svojega položaja, če ne bo krepko organizirano? Kako naj vpliva na politiške in gospodarske razmere? Kdo tega še ne razume?

Ne! Ne bomo dalje vpraševali. Opo-minjamo pa vse zavedne delavce, zaupnike

po vseh strokah, da je skrajni čas, da se ganejo, se oprimejo dela za organizacije. Malomarnost je grda lastnost; te lastnosti zaveden delavec ne sme poznati.

Ko smo zopet prestopili prag novega leta, pustimo svojo dosedanjo malomarnost. Za geslo si vzemimo besede: Kdor ni član svoje strokovne in gospodarske organizacije, ni zaveden delavec, pa naj se ponaša kolikor hoče s svojo zavednostjo!

To velja za vsakogar. Ne pozabimo tega gesla, bodočnost, čas miru nas kliče že sedaj na delo!

Že sedaj, sodrugi in sodružice! Tako nam veleva naša poštena zavest!

Vojna se nadaljuje.

Odgovor sporazuma na ponudo za mirovna pogajanja, ki so ga prejele centralne države, mestoma ni resnicoljuben, pač zbuja mnenje, da hoče sporazum z odgovorom poagilirati. Čas ni primeren za gostobesedne fraze. Vsak resen človek hoče najti v noti pomen, misel, kdor pa bere to noto, ki jo je sestavil sporazum, mora jo jako pazno čitati pa še ne ve, ali jo razume prav ali ne. Dve stvari pa le moremo z gotovostjo povzeti iz note; čeprav je sporazum baje navdušen za vojno: da bi rad poznal mirovne pogoje osrednjih držav ter da naj predvsem te vzpostavijo Belgijo. Ne presojamo stvari s predsodki. Kdor hoče presojati celoto in nje bistvenost, tudi ne sme vpoštevati posameznih okolnosti. Gostobesedni ali ošabni govori ne morejo imeti spricho ogromne važnosti, kakršen je vojna in mir, nobene posebne veljave. V očeh človeštva je sedaj največji ta up, da se vojna konča. Važno je seveda dognati, kdo je vojno zakrivil. Toda po tridesetih mesecih groznega borenja ni to več prvo vprašanje, marveč s kakšnim ravnanjem naj se dožene konec. Nima pomena, če kdo hoče postavljati sebe za sodnika in obsojati krivce ali tudi klicanje božje kazni nanje. Izvršilne oblasti ni, enako kakor v prepirih glede narodnega ljudskega prava. Najprva in glavna stvar je končanje vojne. Na besedah in govoricah se ne sme izpodtikati nobena možnost miru.

Čudovito je, da ni malo ljudi, ki gubi nado, da bi bilo mogoče priti do miru, ker se ni sporazum takoj oprijel ponudbe glede mirovnihi pogajanj. Vodilni možje nasproti-niških držav so toliko govorili o končni zmagi, odločilni ali uničevalni vojni, da ne morejo takoj presedlati, tudi če bi to hoteli. Vplivi, ki jih ima nota glede mirovnihi pogajanj na prebivalstvo nasproti-niških držav, se ne bodo pokazali tako hitro. Ali ne kaže prav odgovor sporazuma, da sporazum ni docela prepričan, o volji prebivalstva za vojno? Kdor ima oblast, kdor je svest svoje stvari ta ne potrebuje besednega bombasta (besedičenja). Preveč govorice ne spričuje moči. Za vodilne može sovražnih držav ni bila pritrđitev mirovnihi pogajanjem če bi tudi imeli resno voljo skleniti mir, nikakršna malenkost. Rusija in Anglija sta veljali pred vojno ko najmočnejši državi v Evropi. Rusija vojaško, Anglija gospodarsko in trgovskopolitiško. Francija je bila najbolj ošabna država. Vodilni može, oziroma gospodujoči sloji, v teh državah se ne boje le za moralni ugled, boje se predvsem za gospodarskopoliško stališče. Pred vsemi se boji Anglija. Morda je bil v ponudbi za mirovna pogajanja stavek, ki je posebno vplival.

Na tem, kar se je zgodilo, se danes ne da nič več spremeniti, ni pa previdno ali dobro, da bi sedaj kar izjavljali, da naj se vojna nadaljuje. Predvsem je odgovoril sporazum šele 8. t. m. na Wilsonovo mirovno noto. Nota je mnogo obsežnejša nego ona centralnim državam. Treba, da počakamo na ta odgovor. Naravno je seveda, da se vojna nadaljuje, čeprav nas pretresa z grozo misel na to, da mora prej ali slej priti do miru ter da so vsi tisoči človeških žrtv zaman, ker nove žrtve ne morejo spremeniti ničesar glede mirovnihi pogojev. V tem tiči grozna odgovornost. Vojna se nadaljuje. Kar verjetno ni, da bi utegnila nadaljna vojna privedi do temeljite odločitve. Toda tudi hrepenenje po miru se širi kljub vsem besedam ter postaja jače in jače. Vpraševalo ne bo po ugledu, ne po oblastnosti. Tega nam ne potrjuje samo vera v človeštvo, to lahko sklepamo tudi iz najvišje volje človekove, volje življenja. Grozne posledice vojne so tako očitne, da ne more biti več

LISTEK.

Braila, Galac in Focsani.

Braila je glavno mesto okrožja z enakim imenom v Valahiji. Mesto leži komaj 15 kilometrov južno od izliva reke Sereta v Dunav, in sicer ob levem dunavskem obrežju ter na železniški progi, ki vozi med kraji Barbos-Braila-Buzeu. Rokav Dunava, ki se pri Braili zopet izteka v Dunav, tvori veliko pristanišče. Braila je najznamenitejše tržišče za izvozno vlaško žito, ki mnogo prekaša celo Galac. 85 odstotkov vsega izvažanega žita gre preko Braila. Tu se nahaja velikanski bazen z evelatorji po ameriškem vzorcu. Mesto ima danes 70.000 prebivalcev. Ne nahajamo pa tukaj tako mešanih narodnosti kakor v Konstanci, marveč prebivalci so večinoma Grki, Rumunci in Bulgari. Na glavnih cestah, ki so vse dobro tlakovane, opažamo mnogo vilam podobnih okrasnih kolib pretrgoma pa naletimo na zapuščene barake

ali že razvaline. Mesto ima 13 cerkva in kapelic, 2 sinagogi in med višjimi šolami en gimnazij. Od leta 1866 imajo v Braili tudi nemško šolo. V turških vojnah v drugi polovici 18. stoletja so Rusi mesto večkrat oblegali in ga tudi zavzeli. Po osvojitvi leta 1770 so ga celo požgali. V miru Kučub-Kafnarda (1774) so dobili Turki mesto nazaj. Mesto so zopet sezidali in ga po evropsko utrdili. Vendar se je pa morala Braila po krepki obrambi vdati Rusom leta 1828. Utrdb mesto danes nima več.

Galac (Rumuni mu pravijo Galati) je glavno mesto rumunskega okrožja Coourlui in leži tudi, kakor Braila, na levem bregu Dunava, in sicer med izlivom rek Seret in Prut v Dunav, ter meji nanje na severu Bratiško jezero. Obenem pa tvori izhodišče utrdb, ki so napravljene od mesta Focsani pa tja do Dunava ter so bile izvedene zlasti v obrambo proti Rusom. Veliko važnost ima tudi kot železniško križišče, ker se tukaj stekajo proge Galac-Braila-Buzen, Galac-Iveski in Galac-Reni-Bendery.

Galac se je razvil polagoma v precej važno trgovsko mesto. Leta 1835 je bil še neznamen kraj in je štel le 7.000 do 8.000 prebivalcev. Plovbe sploh ni imel, leta 1843 se je pripeljala vse leto ena sama angleška ladja v pristanišče. Dve leti pozneje jih je bilo že dvanajst. Ko so poglobili 148 kilometrov dolgi srednji dunavski rokav do Suline leta 1861, so pričeli prihajati parniki pogosteje v Galac in mesto je bolj in bolj dobivalo lice obmorskega mesta. Leta 1869 je štel že 59.143 prebivalcev in danes jih šteje 66.000. Prebivalci so Rumunci, Grki, Židi, Bulgari, Ogri, Armenci in zapadni Evropejci. Mesto se je razvilo tako bujno zaradi proste plovbe po Dunavu, ki so jo sklenili v pariškem miru l. 1856. Za spodnje podunavske dežele je Galac glavno pristanišče za vso prekomorsko trgovino ter je obenem poleg Dunaja in Budapešte največje tržišče ob Dunavu. Uvaža se skozi Galac za okolo 100 milijonov frankov blaga, to je 21 odstotkov vsega uvoza, zlasti predilno, kovinasto in kolonialno blago, olje in mast

dolgo, ko se beseda mir, ki je bila izgovorjena, tudi uresničiti. Po našem mnenju je moralna pozicija sporazuma slabjša nego je nje bojevitost. Kdor pošteno hoče mir, ta naj ne podpira njih moralne pozicije z nepremišljenimi besedami.

Svetovna vojna.

Na italijanskem bojišču ni nobenih posebnih sprememb. Tapatam so topovski in patroljski boji. Popolnoma mir je pa takorekoč v tirolskih hribih zaradi snega in plazov.

Rusko bojišče je postalo živahno pri Rigi, kjer se vrše precej hudi boji. Tudi v Karpatih in Galiciji ni bilo znamenitejših bojev. Južno od Bukovine so dosegle avstrijske čete večji uspeh. Prodrle so čez Karpate v Moldavijo južno od kraja Očna ter s tem omogočili, da je padlo mesto Focsani na Rumunskem.

Operacije v Rumunijo napredujejo s čudovito brzino. Dobrudža je popolnoma osvojena, padlo je mesto Braila, Focsani in čete osrednjih držav že obstreljujejo tudi trdnjavo Galac.

Ruskorumunska obrambna črta je potisnjena sploh že za reko Seret, dolnji tek te reke je pa že v rokah zaveznikov. Prej so menda mislili Rusi in Rumuni, da bodo ustavili prodiranje ob reki Seretu, sedaj je pa ta obrambna črta izgubila svoj pomen. Nedvomno zavzamejo zavezniki tudi še Galac. Nove obrambne utrdbe Rusov in Rumunov leže na pogorju med rekama Seret in Prut, a vojni poročevalci pravijo, da je ta črta slabjša nego je bila ona ob Seretu. Osrednje vlasti, so že večkrat izjavljale, da so operacije v Rumuniji končane, toda vojni položaj ni dopuščal, da bi se ustavile.

Inozemska poročila pravijo, da se je rumunska vlada preselila iz Jasija v Kiev. V državah sporazuma pravijo, da, če se ruska vojska umakne za reko Prut, potem ne more biti več govora o kakih ruskih ofenzivah na rumunskem bojišču.

Na macedonskem bojišču so običajni boji v smeri Bitolja in ob Doiranskem in Ohridskem jezeru.

Grčija se še vedno kuja. Sporazum je stavil noto, da Grčija nanjo odgovori, da ustreže zahtevam entente, če ne, pa nastopi sporazum proti Grčiji. Nekatera poročila pravijo, da so že pretrgane diplomatske zveze med Grčijo in sporazumom, ker vlada ne more ustreči zahtevam sporazuma, da spravi vojsko in vojaške potrebščine v južno Grčijo ter da začoščenje Venizelistom. Sporazum blokira Grčijo. Obenem je baje tudi sklenil, da ne pusti Soluna in Valone, čeprav ni tam nobenega posebnega uspeha.

Grčija je pretrpela že mnogo ponižanja. Ni se pa še odločila, kaj stori.

Francosko bojišče je zopet nekoliko mirneje. Bili so pač močnejši topovski boji

pri Ypernu, ob Sommi in Mozi ter pri Verdunu. Nasprotniki niso imeli uspehov.

Bojevanje na morju je doseglo že precejšnjo višino. Zdi se, da hočejo Nemci svojo vojno s podmorskimi čolni poostriiti, zakaj zadnje tedne je bilo zopet potopljenih več vojnih ladij. Angleži so doslej izgubili baje že četrtno svoje vojne mornarice.

Domači pregled.

Avstrijski parlament bodo sklicali šele koncem februarja ali začetkoma marca. Glede zborničnega opravilnika stoji vlada na stališču, da naj se glede poslovnika dogovore stranke in na podlagi dogovora naj se izvede sprememba državnozborničnega opravilnika.

Minister za prehrano v Avstriji. Doslej smo imeli nedavno ustanovljeni centralni urad za prehrano. Ta urad je bil podrejen le ministrskemu predsedniku. Dne 5. januarja pa je imenoval cesar za ta urad posebnega ministra. Predsednik Kokstein je odstopil. Minister za prehrano pa je postal polkovnik Anton Höfer, ki je bil rojen leta 1871 v Boznu na Tirolskem. Pri prehranjevalnem uradu ustanove poseben oddelček za izvedbo primernega znižanja živilskih cen. Podpredsednik urada sekcijski načelnik Keller bo potoval po deželah, da dožene množino živil in jih spravi vsaj najpotrebnejša med prebivalstvo. Tako poročajo dunajska poročila. Kako bo posloval novi minister v tem poznem času, pokaže bodočnost.

Nova vojna kuhinja v Ljubljani. Aprovizacijski odsek namerava otvoriti drugo kuhinjo za „boljše“ sloje. Kosilo bo veljalo 1.20 K, večerja 1 K. Priglase sprejema aprovizacijska pisarna.

V delo pri c. kr. eraričnem rudniku v Idriji je bilo sprejetih večje število mladih dečkov in med njimi tudi 14 deklet. Dečki so se uporabili pri težkem delu v žgalnici in drugod. Dekleta pa za lažjega dela. Zopet nov dokaz boja za življenje.

Nesreče v idrijskem rudniku. Iz Idrije nam naknadno poročajo: Dne 27. decembra sta zažigala v Jožefovem rovu 16 min Blaž Skok in sodrug Treven Pavel. Preden sta prižgala vse mine je ena razpočila ter oba težko ranila po glavi in životu. Skoku je odtrgalo eno uho in so ga morali prepeljati v bolnišnico v Ljubljano. Treven se zdravi doma. Dne 3. t. m. pa je ubilo v jami Ivana Velikajne, sina našega sodruga Janeza Velikajneteta. Pokojnik je imel dovršene 4 razrede državne realke z dobrim uspehom. Ker pa zaradi sedanjih razmer ni bilo sredstev za nadaljevanje študij, je moral stopiti v rudniško delo, kjer je našel šele 18 let star strašno smrt. Bodi mu zemlja lahka, ubogim roditeljem pa iskreno sožalje. Nesreče se v našem rudniku doslej niso dogajale pogostoma. Gotovo je del krivde sedanjih nesreč

Galac je tudi oporišče rumunske mornarice. Pomembnejše industrije so: tiskarne, tvornice lesnih izdelkov, veliki mlini, tvornice za sveče in milo ter pivovarne.

Meseca novembra 1796 so Rusi premagali Turke pri Galacu in zasedli mesto. Kmalu pa so ga zopet vzeli Rusom Turki in Rusi Turkom. Od leta 1854 do leta 1857 je bilo mesto celo avstrijska last. V rusko-turški vojni so ga zavzeli zopet Rusi in tam prekorčili dne 22. junija 1877 Dunav. —

Focsani, glavno mesto okrožja Putne v Rumuniji, leži že v Moldavi ob reki Milkov in ob državni železnici Buzeu-Roman. Mesto šteje okolo 25.000 prebivalcev, med njimi nad četrtno Židov in nad 3000 inozemcev, ki imajo v rokah večino trgovine, posebno z žitom. V okolici, pri krajih Odobesci in Kotnar, se prideluje najboljšo vino. Pri Focsanih so 1. avgusta 1789 Avstrijci in Rusi pod princem Friderikom Jozijam premagali Turke pod Mohamed pašo.

pešanje delavcev zaradi slabe in nezadostne hrane. Da bi že pač bilo kmalu boljše!

Še vedno se dogaja, da hodijo naši rudarji posebno žene in otroci po živila v okolico, Plačajo jih drago in pri tem veliko trpe. Ako pa jih zasači straža, jim odvzame vse nakupljeno blago in pridejo zato še pred sodišče, kjer je kazen neizogibna. Tak slučaj se je pred kratkim zopet pripetil neki ubogi rudarski ženi. Odvzelo se ji je za okroglo K 100— blaga; Povrhu pa je dobila še zapor in plačati mora tudi sodne stroške. Neki moški pridejo vsled kupovanja prepovedanih živil pred obsodbo tukajšnjega črnovojniškega poveljnika. Kazen bo neizogibna. Svarimo delavce pred takimi dejanji, ker imajo od tega samo škodo. Aprovizacije so dolžne za svoje ljudi skrbeti. Od teh naj se zahteva živil, ne pa siliti v nesrečo tam, kjer postava ne dovoljuje.

O občnem zboru „Zadružne zveze“ v hotelu Unionu v Ljubljani, ki se je vršil dne 31. decembra 1916, poročajo obširno graški listi. V vodstvu Slovenske Ljudske Stranke imajo namreč že dalje časa spor. Poročali so, da se je ta spor poravnal. Po poročilih o tem občnem zboru pa posame-mo, da se spor ni poravnal, marveč se nadaljuje s precejšnjo bojevitostjo. Predsednik Zadružne zveze je dr. E. Krek. V razpravah so bili na njegovi strani Smolej iz Celovca, Pišek iz Maribora, Streicher, Jarč in Remec; na strani dra. Šušteršiča pa dr. Lampe, Traven, Dermastija in dr. Pegan. Pri volitvi odbora je dobila lista dra. Kreka večino, in sicer 1617 glasov; za dra. Šušteršiča listo je glasovalo 1196 glasov. Oddanih je bilo 2810 glasov. Krekova struja je hotela ustanoviti Zadružno banko, a ustanovitev še ni odobrena; Šušteršičeva struja pa je osnovala Ilirsko banko, ki je pričela ob novem letu poslovati. Spričo teh dogodkov bo Šušteršičeva struja najbrže izstopila iz Zadružne zveze ter se bo organizirala samostojno. Zadružna zveza šteje sedaj okolo 500 zadrug. Razlika med obema strujama sicer ni velika. Krekova struja je krščanskosocialna in nekoliko bolj demokratična, dočim je Šušteršičeva izključno kapitalistiškomeščanska. Koliko in kako bodo vplivali ti dogodki na gospodarski in politički program klerikalnih strank, danes še ne moremo presojati. Vsekakor pa je jasno, da prihaja v stranki kapitalistiško strem-ljenje na obzorje in da je moralo biti v času vojne denarno gospodarstvo teh organizacij kaj ugodno, ker zbuja take boje, ki so končno le boj za — denar.

Zadružna zveza v Ljubljani, ki poročamo o nje občnem zboru na drugem mestu, ima, kakor pravi poročilo 585 zadrug, ki imajo 410.200 deležev. Leta 1915 je bilo pri Zvezi 159,331.418 K 18 h prometa. Hranilne vloge zvezi pripadajočih posojilnic so znašale 25.707.462 K 70 h, posojila pa 12,042.049 K 72 h Denarni promet je bil v primeri s prejšnjim letom za 79,787.003 K 8 h. Hranilne vloge so se dvignile za 10,300.000 K.

Odstop gospoda Siegharta. Guverner Zemljiškokreditnega zavoda, gospod dr. Rudolf Sieghart na Dunaju je odstopil, neverjetno pa je to storil prostovoljno, zakaj gospod Sieghart, ni človek, ki bi bil odločil to mesto zaradi preobilice dela, ki nese 150.000 K na leto ter združuje ob enem še postranske posle v raznih upravnih svetih in industrijskih podjetij, od katerih prejema precejšnje tantjeme, tako je na primer v minulem letu dobil samo od Avstrijske orožarne 500.000 K. Nikakor ne bo preveč, če cenimo, da je imel guverner Sieghart en milijon kron letnih dohodkov. Neverjetno je torej, da bi bil ta mož prostovoljno zapustil svoje mesto, pač pa je kaj verjetno, da so postali na merodajnih mestih nezadovoljni z njegovim poslovanjem ter so mu rekli naj neha s svojim delovanjem. Tako vsaj trde ogrski listi. Zgodovina tega denarnega kralja, ki je gospodaril z železom, bakrom, sladkorjem, petrolejem, oblačilnim

Izvoz znaša 30 milijonov, to je 10 odstotkov vsega uvoza. Izvažajo se večinoma hrastov in smrekov les, pijače, živina in žito. Od tu vozijo parniki naravnost v Odeso, Carigrad, Italijo, Anglijo in v dunavska pristanišča.

Dolenji Dunav zamrzne skoro vsako leto. Od 1836 do 1884, torej v 43. letih, ni zamrznil samo enajstkrat. Zamrznel ostane povprečno 49 dni. Seveda ne vsako leto enako. Pozimi 1881/82 je pokrival led Dunav le 12 dni, 1879/80 pa 96 dni. Zamrzne šele okolo novega leta, otaja se pa proti koncu februarja.

Staro in novo dobro tlakovano mesto se razprostira amfiteatralično na pobočju, nekoliko nagnjen proti reki. Ob vznožju ima mesto lepo nabrežje. Galac je sedež grškokatoliškega škofa, dalje vojnega poveljnika ene armade in ene teritorialne vojaške divizije. Med 24 cerkvami je ena katoliška, dve evangelski in dve židovski (sinagogi). Ljudskih (primarnih) šol je 16, razen tega imajo trgovsko in obrtno šolo, semenišče in gimnazij.

blagom, železnicami, z elektriko, stroji, orožjem, zlatom, srebrom in časopisjem, je kaj zanimiva. Sieghart je pričel svoje delo kot časnikar na Dunaju. Finančni minister Plener ga je sprejel v finančno prokuraturo. Ko je postal Koerber prvič ministrski predsednik, je imenoval Siegharta za svojega predsedstvenega tajnika. Ko je Koerber odstopil, je bil dvorni svetnik za, Gautschaj, Becka, Bylandta in Bienerttha je bil prezidialist v stopnji sekcijškega šefa ter je postal končno tajni svetnik. Za Bienertthovega ministrstva je Taussig odložil mesto guvernerja. Sieghart je imel veliko nasprotnikov, vendar pa je zmagal in postal guverner Zemljiškokreditnega zavoda in obenem predsednik družbe državnih železnic ter tako najmočnejši mož v državi, ki mu je služilo vse časopise do zadnjega trenutka, ko se je pojavil nov kurz, ki je zadal primeren sunek mogočnemu kralju. Dr. Sieghart je imel velik vpliv na posamezne oddelne predstojnike v ministrstvih. Ni dvoma, da je njegov vpliv dosegal tudi vse političke dogodke zadnjih let. Njegova politika je bila kartelna, a temu so se jeli najbrže upirati nekateri državniki in odgovorni uradniki kakor Hohenlohe, Spitzmüller in Leth. Sedaj so pa dobili prav ti vplivna mesta ter so se najbrže uprli, ker kapitalistiška organizacija preveč izkorišča državo tor tako povzročili Sieghartov padec. Sieghartov naslednik utegne postati v Leth. Sieghart je zapovedoval avstrijskemu kapitalu sedem let. Vsakokratnega guvernerja Zemljiškokreditnega zavoda potrdi cesar.

Po pozivnem razglasu „P“ zaukazano ponovno prebiranje vseh v letih 1898.—1892 rojenih črnovojnih zavezancev se vrši na Kranjskem: Dne 15. in 16. januarja v Ljubljani za sodna okraja Ljubljana (izvzemši mesto Ljubljana) in Vrhnika; dne 18. januarja v Črnomlju za sodna okraja Črnomelj in Metlika; dne 19. in 20. januarja v Rudolfovem za sodna okraja Rudolfovo in Žuženberk; dne 22. januarja v Trebnjem za sodni okraj Trebnje; dne 23. januarja v Mokronogu za sodni okraj Mokronog; dne 24. januarja v Kostanjevici za sodni okraj Kostanjevica; dne 25. januarja v Krškem za sodni okraj Krško; dne 26. januarja v Ratečah za sodni okraj Rateče; dne 27. januarja v Litiji za sodni okraj Litija; dne 29. januarja v Višnji gori za sodni okraj Višnja gora; dne 15. januarja na Jesenicah za sodni okraj Kranjska gora; dne 16. januarja v Radovljici za sodni okraj Radovljica; dne 17. januarja v Kranju za sodna okraja Kranj in Tržič; dne 18. januarja v Škofji Loki za sodni okraj Škofja Loka; dne 19. in 20. januarja v Ljubljani za mesto Ljubljana; dne 22. in 23. januarja v Kamniku za sodna okraja Kamnik in Brdo; dne 25. in 26. januarja v Ribnici za sodna okraja Ribnica in Velike Lašče.

Dvajsetvinarske novce iz niklja sprejema v zameno Avstroogrška banka do 30. aprila 1917.

Razpolovičenje 2 kronskih bankovcev. Z Dunaja poročajo: Avstro-ogrška banka je odredila, da bodo njeni zavodi menjavali razpolovičene in razčvetere 2 kronske bankovce brez odbitka le še do 31. januarja. Pozneje se bo s takimi bankovci postopalo po predpisih, ki veljajo za raztrgane bankovce, zamenjavalo se jih bo torej le proti določeni odškodnini.

Knezonaškof Kohn in njegova oporoka. Bivši olomuški knezonaškof, ki se je večkrat bavilo z njim tudi socialističko časopisje in je lani umrl na Spodnjem Štajerskem, je volil v svoji oporoki 1.300.000 K za ustanovitev češkega vseučilišča v Olomucu. Finančna prokuratura je oporoko razveljavila, češ, da dedič ni juridična oseba. Zastopnik zapuščine je vložil ugovor proti razveljavitvi, ki pa še ni rešen.

Kam to pride, kam to gre. Graški listi brskajo radovedno po nedavno izdanem izveščju štajerskega deželnega kulturnega inspektorata, ki poroča koliko živil je oddala

graška c. kr. namestnija v času od 1. marca 1915 do 31. oktobra 1916 javnemu konzumu. M. dr. je bilo prodanih 818.159 kg riža za 1.188.307 K 66 vin, ne da bi bil ta riž prišel med ljudi. Večino so ga sicer oddali civilnim bolnicam, toda navzlic temu pravi „Tgp.“: Temna so pota tega riža. — Namestništvo je oddalo nadalje konzumu 290.361 kg špeha po 6 K. V nadrobni prodaji pa špeha pod 10 K sploh ni bilo dobiti — na potu iz namestništv h konsumentu se je torej podražil za — 4 K pri kilogramu! — Podobno je s sirom, ki ga je oddajala namestnija 81.994 kg po 6 K 46 v in ki ga noben človek ni dobil ceneje kot za 8 do 9 K kg. — Kondenzirano mleko je oddajala namestnija po 1 K 80 h za škatljo, v prodajalnah pa se mora plačati 3 K 20 v do 4 K 20 v. — Jajca oddaja namestnija po 19 1/2 vin. komad. na trgu pa se mora za nje plačati do 40 vin. Graški listi vprašujejo, kdo dela velike v navedenih številkah označene profite?

Sprememba bolniško-zavarovalnega zakona. Dne 8. t. m. je izšla naredba po § 14., ki uveljavlja bolniško-zavarovalni zakon, o katerem smo že obširneje poročali. O pomenu te reforme spregovorimo, ko dobimo novi zakon. V veljavo stopi tri mesece po objavi.

Napoved osebne dohodnine in pridobnine se mora izvršiti meseca januarja. Osebno dohodnino plača vsakdo, ki ima več dohodkov nego 1600 K na leto v denarju ali blagu. Napovedati pa mora tisti, ki ima vsaj 2000 K. Bolje je pa, da napovedo tudi drugi, da se jih preveč ne obdavi.

Dr. Viktor pl. Hohenburger, bivši pravosodni minister, je kandidat za mesto drugega predsednika najvišjega sodišča.

O bližnji demisiji grofa Tisze se porajajo vedno konkretnejše vesti in zdi se, da je ogrskemu ministrskemu predsedniku res že odklenkalo. Odstop grofa Tisze je, kakor znano, pogoj, ki ga stavi opozicija grofov Andrassyja, Apponya in Karolya za udeležbo pri vladi. Ni izključeno, da prevzame krmilo na Ogrskem koalicijski kabinet. Kot naslednik grofa Tisze se navajajo: bivši predsednik koalicijskega kabineta Weckerle, bivši predsednik parlamenta in minister Berzeviczy ter bivši ministrski predsednik grof Kuhen Hedervary. V novih razmerah bi igral najodličnejšo vlogo grof Andrassy.

Ogrska opozicija se pripravlja za boj. Po dosedanjih načrtih namerava ogrska opozicija spraviti o priliki prihodnjega zasedanja zbornice tudi vprašanje miru. Dalje bo stavila v prvi vrsti zahtevo, da se podeli vojakom na bojišču volilna pravica. Razventega bo spravila opozicija v razgovor delovanje cenzure in razna gospodarska vprašanja. Predmet temeljitega razgovora bo tudi vprašanje valute in veliko število pritožb glede prehrane. V zadevi obnovitve nagodbe z Avstrijo bo nastopila celokupna opozicija enotno, da prisili vlado do odločilnih izjav. Dosedaj se je javilo k debati 80 poslancev.

Nova prebiranja na Ogrskem. Uradno se razglašja, da se vršijo med 29. januarjem in 10. februarjem na Ogrskem prebiranja črnovojniškega letnika 1899. in vseh onih v l. 1865. do 1898. rojenih črnovojniških obvezancev, ki dosedaj še niso bili na prebiranjih. K prebiranju morajo tako ogrski kakor tudi avstrijski državljani.

Sprejem avstrijskih poslancev v Budimpešti. Razni avstrijski listi javljajo, da so avstrijski poslanci, ki so bili pri slavnosti kronanja v Budimpešto malo zadovoljni s sprejemom, ki so ga bili tam deležni. Tam se ni nihče zanje pobrigal in predsednik dr. Sylvester sploh ni prišel z nikomur v dotiko, tako da ni imel niti prilike za odgovor, ki ga je bil pripravil za slučaj pozdrava. Za stanovanje in za hrano so morali poslanci plačati ogromne cene. Za prenočišče v hotelu na Margaretnem otoku so morali plačati po 105 K, za vožnjo od kolodvora v hotel po 100 do 200 K, o cenah za obed in večerjo pa še govora ni.

Cene živil v Trstu. Od 8. do 13. jan. bo razdeljevala tržaška aprovizacijska komisija živila po naslednjih cenah: koruzna moka po 80 vin. kg 1 četrt kg za osebo; ječmenček pv 1 K 8 vin. kg, 1 osminka za osebo; špeh po 9 K 60 vin. kg, 6 dkg na osebo; olje po 10, oziroma 20 K liter, 1 osminka litra; kava surova po 6 K 40 vin. kilogram ali kava žgana po 8 K kg, 125, oziroma 150 gramov na osebo; milo po 5 K kilogram, 1 osminka na osebo; ružen tega kolerabe in polenovko — vse na izkaznice.

Najvažnejši dogodki z italijanskega bojišča 1916. leta. Dne 26. januarja so naše čete z nenadnim uspehom zavojevale Oslavje. Dne 11. marca je pričela na primorski fronti velika italijanska ofenziva, ki je trajala do 17. marca. Ofenziva je ostala brez uspeha. Zadnje dni meseca marca so bili zopet večji boji pri Gorici, na doberdobski planoti in v tolminskem odseku. 18. aprila se je izvršilo zavetje Col di Lane na Tirolskem s strani Italijanov. Dne 15. maja je pričela naša ofenziva na Tirolskem, dne 30. maja so naše čete zavzele Asiago in Arsiero. Dne 9. junija se je vstavila naša ofenziva na Tirolskem. 25. junija je sledilo skrčenje naše fronte na tirolsko-italijanskem bojišču. Od 28. junija do 4. julija so se vršili večji boji pred Gorico in na doberdobski planoti. Ves mesec julij z majhnimi presledki hudi boji na tirolski fronti. 4. avgusta je pričela ogromna italijanska ofenziva na soški fronti. 8. avgusta so se naši umaknili na levi breg Soče. Isti dan popoldne so prvi italijanski oddelki prikorakali v Gorico. 9. avgusta je sledil umik naših čet na doberdobski planoti in vzhodno Gorice. Boji na naši novi fronti so se nadaljevali do 18. avgusta. Ta dan je sledila italijanska vojna napoved Nemčiji. Dne 14. septembra je pričela nova italijanska ofenziva na kraški fronti. Trajala je samo tri dni. Dne 9. oktobra je pričela po osemdnevni artiljerijski pripravi osma italijanska ofenziva, ki je divjala posebnje po Krasu. 11. oktobra so Italijani zavzeli Opatjeselo, 13. oktobra je bil konec osma ofenzive. 1. novembra je pričela deveta italijanska ofenziva, v glavnem na Krasu. Italijani so vzeli Lokvico. Ta ofenziva je končala 5. novembra. Od takrat dalje do konca leta večji in manjši artiljerijski boji, malo spopadi in praske med patroljami.

Boleča so kurja očesa in njihov odstranitev je prava dobrota. Nikdar pa se to ne sme zgoditi z izrezanjem kurjih oces z nožem. Prav lahko se zgodi, da pregloboko zarežemo in si s tem nakopljemo zastrupljenje krvi. Da se pa noža ne uporablja lahkomišelnno, priporočamo našim čitateljem mnogopreizkušeno, temeljito učinkujoče sredstvo S Fellerjevimi obližem za kurja očesa se ta veliko bolj zanesljivo in vsled tega brez nevarnosti in popolnoma brez bolečin odstranijo. Tisoči hribolazcev, orožnikov, listonoš, vojakov in vsi, ki so ga kdaj uporabili, priporočajo Fellerjev obliž za kurja očesa, ki je torej najhitrejše in zanesljivo učinkujoče sredstvo za odstranitev kurjih oces brez nevarnosti in stane 1 K in K 2.— Kdor veliko hodi, smatral bo za pravo dobroto, če se bo iznebil kurjih oces. Za odstranitev glavobola in migrene (živčnega glavobola) priporočamo iz lastne izkušnje hladeče, bolečine lajšajočo, neverjetno dobrodejno Fellerjevo črtalo za migreno (Migränstift), ki stane samo K 1.— Ti priljubljeni preparati so se tisočerno obnesli in jih lahko kar najbolje priporočamo. Naroče se pristni pri lekarnarju E. V. Feller, Stubica, Elzatr 334. (Hrvaško). Sploh naročavamo vse dobre preparate pri Fellerju.

Svetovni pregled.

Sporazum je odgovoril centralnima državama in končno tudi Wilsnu. V Ameriki so sicer sprejeli ponudbo prijazno, toda vlada Zedinjenih držav je odobrila le Wilsonovo noto, ne pa njegovega posredovanja, ker

sporazum ni za pogajanja vsaj na videz ne. Mnjenja o mirni akciji so kaj različna. Nekatere vesti trdijo celo, da Wilson ne napravi nobenega koraka več, ker sicer preti nevarnost, da se Zedinjene države tudi zapletejo v vojno. Na drugi strani je pa tudi osebna čast Wilsonova, če gre s tega stališča, da akcije ne izpusti iz rok, če jo je pričel. Socialistiška stranka deluje povsod za mirovna pogajanja; to gibanje in pa gibanje mirovniških struj pripravlja tla miru. Zastopniki sporazuma kriče dalje, imajo svoje vojne svete v Rimu, v Petrogradu, zahtevajo, da naj osrednje države umaknejo svoje čete z zasedenega ozemlja, groze z velikansko ofenzivo, prav kakor ob pričetku vojne. Trenutno morda vse to kričanje nekoliko vpliva, a trajnega uspeha pa ne more imeti, že vsak najpreprostejši človek ve, da nove žrtve, nadaljevanje vojne ne more koristiti nikomur. Značilno je zlasti tudi, da se nevtralne države ne upajo podati odločne izjave na note. Sporazum bi vsako tako nevtralno državo kaznoval, kakor je kaznoval Norvegijo, ki ji je odtegnil dobavo premoga, ki ga je prej dobivala z Anglije. Kakor je črna slika splošnega položaja, če ga presojamo po poročilih, ki prihajajo od vseh strani, nas sme vendar navdajati nada, da je grmenje, bobnanje in strahovanje le proroško znamenje za bližajoči se mir. Beseda mir je zasejana v srca vsega človeštva ter ga ne bodo zamorile nič več ne pretnje ne grožnje.

Avstrijski in nemški cesar sta izdala ukaz vsak na svojo vojsko, ki omenja, da je entanta odklonila ponudbo glede mirovniških pogajanj ter pozivata na vztrajnost.

Notranji sovražniki v Italiji. Italijanski ministrski svet se je bavil z vedno naraščajočim razpoloženjem proti vojni med ljudstvom. V kabinetu je to povzročilo velik nemir. Notranji minister Orlando je predložil spomenico, ki pravi, da so notranji sovražniki Italije dobili moč, ki od dne do dne hujše ogroža mir v deželi. Ne gre tu za znane anarhistične kroge, marveč tudi izvestni najvišji finančni krogi se udeležujejo tega gibanja. Tajna društva delujejo v Rimu, Turinu, Milanu in Genovi in na ta mora vlada najresnejše paziti, kajti propaganda ni ostala brez vpliva na armado. Orlando spomenica je vzbudila presenečenje.

Odgoditev dume. Ruska дума je bila nenadno odgodena ter je ta odgoditev zadela poslance kakor električen udarec. Poslanci so močno vznemirjeni in ozlovoljeni. Prvič se je zgodilo, da je bila дума tako nenadno odgodena, da niti odgoditveni ukaz ni bil prečitan in samo ena sodba je o vzroku za to: Vlada je domnevala, da utegne po zadnjih razburjenih debatah priti do eksplozije revolucionarnega razpoloženja.

Poročila o umoru ruskega popa Rasputina preklicujejo. Rasputin je ljubljenc carskega dvora in še vedno živi na dvoru. Nasprotniki so mu plemenitaši v dvornih krogih, ker ima na dvoru jako velik vpliv, dasi njegovo življenje ni prav nič vzorno.

Angleške skrbi. Londonski listi se bridko pritožujejo nad pomanjkanjem ladij, ki ogroža preskrbo Angleške z živili ter utegne uničiti angleški izvoz, brez katerega Anglija svojih inozemskih obveznosti ne more izpolniti. Bati se je, pravi Dillon, da bo problem tovornih ladij spomladi še bolj grozeč. Zlasti Italija bi utegnila priti v hude stiske. Polog vojne podmorskih čolnov, je sedaj Nemčije organizirala še civilno službo, da nas prekosi v izdelovanju municije. Gotovo ne bo posledica teh korakov in poloma Rumunije samo podaljšanje vojne za 10 ali 12 mesecev, nasprotno se je bati, da Nemčija bolj in bolj prevladuje. In Arhibald Hurd piše; Premisliti bi bilo treba, ali bi ne kazalo, proglašiti vse angleške trgovske ladje za vojne ladje. To pa ne bi odstranilo težkoč. Neobhodno potrebno je, da se z vso naglico zgradi z vsemi silami tovarne ladje in za to morajo dobiti ladjedelnice delavcev v zadostnem številu.

Novi nemiri na Irskem. Iz Londona poročajo: Iz zapadne Irske poročajo o novih velikih nemirih. Revolucionarji so zajeti v Corku, niso pa še kapitulirali. Tudi v Galwayu je prišlo do vstaje.

Zapeko se odpravi splošno z odvajalnimi sredstvi. Treba pa je izbrati taka odvajala, ki črevesa ne dražijo in ki ne povzročijo, da se jih človek navadi. So odvajala, katerih se mora vedno več uporabiti, da učinkujejo. So pa tudi odvajalna sredstva, ki želodec in črevo krepe, da tem pripomorejo do zopetnega rednega prebavljanja in presnavljanja snovi brez nadaljnje vporabe odvajal. Tako priporočljivo odvajalo so Fellerjeve, tek vzbujajoče rabarbarske kroglice z znamko „Elzakroglice“. Radi milega učinkovanja jih jemljejo radi tudi otroci in žene. Tudi za odpravo in preprečenje da se ne nabere maščoba, so popolnoma neškodljivo, nevarno sredstvo. Cene pred vojno 6 škatlic za 4 K 40 v franko pošlje kamorkoli lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elzatrž št. 334, Hrvaško. Tudi Fellerjev bolečine tolažeči rastlinski esenčni fluid z zn. „Elzafluid“, 12 steklenic franko za 6 K lahko obenem naročite. To staro preizkušeno sredstvo je že na tisoče ljudi ozdravilo celo zastarelih bolečin, ki so se pojavile ob prepihu, prehlajenju, vlažnosti itd.

Izdajatelj Ivan Mlinar.

Odgovorni urednik Viktor Zore.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Učiteljska tiskarna

LJUBLJANA, Franciškaška ulica št. 6.
registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejši plakate in vabila za shode in veselice.

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd.

Stereotipija. Litografija

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg št. 4, prvo nadstropje
Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne
Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanov
	dopol.	popol.	
Dr. Rošenina Peter splošno zdravljenje	1/211—1/21		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Minár	1/21.—1/23.		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico); brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih, Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščinina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

OKRAJNA BOLNIŠKA BLAGAJNA V ZAGORJU OB SAVI.

Pisarna: V poslopiju Občnega konsumnega društva I. nadstropje. — Uradne ure so od 8. do 12. ure dop. in od 2. do 5. ure pop. Ob nedeljah in praznikih se ne uraduje.

Zdravnik blagajne.	Ordinira dopoldne.	Z a čl a n e :
Dr. Tomo Zarnik v Zagorju.	od 9. do 11. ure	V občinah: Zagorje, Kotedrež, Aržiše St. Lambert in Kolovrat
Dr. Ivan Premrov, Gradec pri Litiji	od 8. do pol 12. ure	V sodnem okraju Litija, izvzemši člane iz predilnice
Dr. Karol Wisinger, v predilnici v Gradcu pri Litiji	od 8. do 9. ure	Za člane iz predilnice v Gradcu pri Litiji
Dr. Božidar Kisel, Trebnje	od 8. do 11. dop.	

Člani iz občin Zagorje, Kotedrež, Aržiše, St. Lambert in Kolovrat, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika. Člani iz predilnice se izkažejo pri zdravniku s svojo izkaznico. Vsi ostali člani iz sodnih okrajev Litija in Višnjagora, se morajo pri zdravniku izkazati z nakaznico, izgotovljeno od njih delodajalca. Stroškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list, se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. S pritožbami se je obračati na načelnika blagajne.

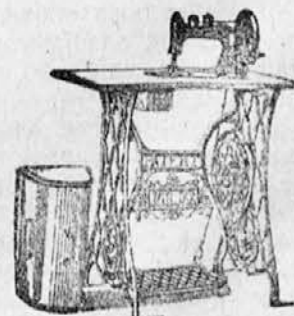
Načelstvo.

Ivan Jax in sin,

Ljubljana Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev
in stroje za pletenje
(Strickmaschinen)
za rodbino in obrt.
Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.
Ceniki se dobe za-
stonj in franko.